

KVALITETSRAPPORT 2018/19

Fritidshem

ROBERTSFORS KOMMUN 2019-11-25

Per-Olof Nilsson, rektor/kvalitetsutvecklare

Carin Eloffsson, barn- och utbildningschef

Barn- och utbildningsutskottet 2019-12-09, §??

Kommunstyrelsen 2019-12-??, §??

INNEHÅLL

INLEDNING	1
Systematiskt kvalitetsarbete	1
FÖRUTSÄTTNINGAR	2
Personal	2
Elevgrupper	2
Personaltäthet	2
Kostnader	3
KUNSKAPER	5
Språk och kommunikation	5
Skapande och estetiska uttrycksformer	5
Natur och samhälle	6
Lekar, fysiska aktiviteter och utevistelse	7
Samverkan med hemmen	7
Elevernas ansvar och inflytande	8
Normer och värden	8
KVALITETSARBETET	9
UPPFÖLJNING AV Utvecklingsområden 2018/19	9
UTVECKLINGSSOMRÅDEN 2019/20	10

INLEDNING

Denna kvalitetsrapport är en del av det systematiska kvalitetsarbetet i Robertsfors kommuns grundskolor. Här presenterar en övergripande bild över delar av det arbete som sker på våra skolor och de resultat som nåtts.

Kvalitetsrapporten är en del i arbetet med att uppfylla de krav som ställs på huvudmannen om att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen (Skollagen 4 kap. 3 §, 2010:800). Här lyfts gemensamma mönster såväl som särskilt intressanta skillnader enheter emellan fram. Här diskuteras vilka resultat vi når bland våra grundskolor och hur väl vi uppnår de lokala och nationella mål som vi har att förhålla oss till i våra verksamheter.

Rapporten är tänkt att bidra till en förståelse av vad som händer i våra skolor och varför, samt till att synliggöra det arbete som görs, vilka förändringar som genomförs i skolorna och vad dessa förändringar verkar leda till. Rapporten utgör även en återkoppling till skolorna på deras kvalitetsarbete. Via de underlag som sammanställs och analyseras här, kan vi bidra till att synliggöra vilka gemensamma utvecklingsområden vi har att arbeta med inom förvaltningen, vilket i sin tur kan bidra till att vi kan göra kloka prioriteringar i våra verksamheter.

SYSTEMATISKT KVALITETSARBETE

Syftet med det systematiska kvalitetsarbetet är att uppfylla de nationella målen för utbildningen och att skapa dialog om måluppfyllelse och orsaker till brister. Det systematiska kvalitetsarbetet ska garantera att barn och elever garanteras en likvärdig utbildning oavsett vilken förskola eller skola det går i. Hur vi arbetar finns angivet i "Rutin för systematiskt kvalitetsarbete i Robertsfors kommuns förskola, grundskola, särskola och Lärcentrum"

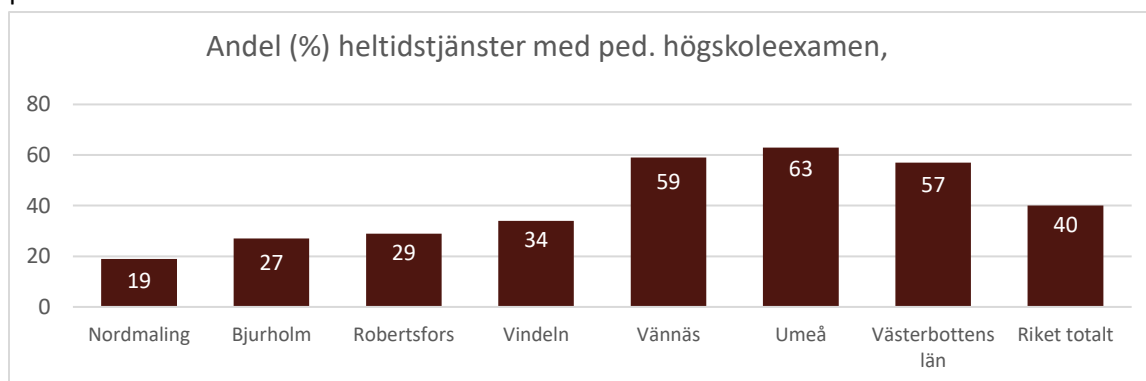

FÖRUTSÄTTNINGAR

Samtliga uppgifter nedan är hämtade från officiell statistik på Skolverkets hemsida.

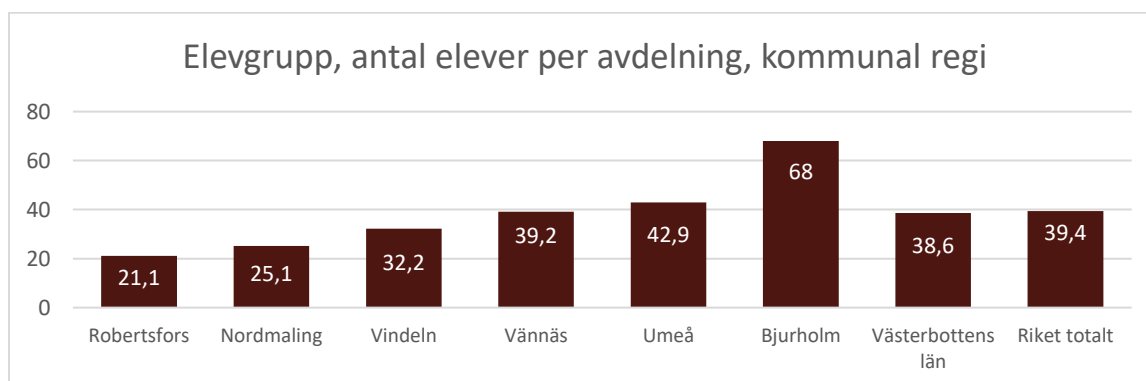
PERSONAL

Andelen årsarbetare med pedagogisk högskoleutbildning är mycket låg inom Robertsfors kommuns fritidshemsverksamhet. Robertsfors kommun ligger kvar på samma nivå som de två senaste åren. Genomsnittet för Västerbottens län har minskat med fyra procentenheter och för riket fem procentenheter.

ELEVGRUPPER

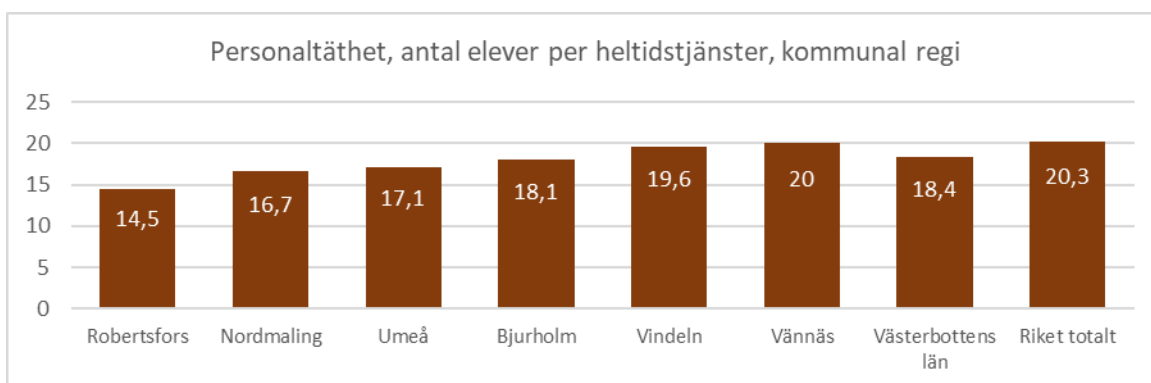
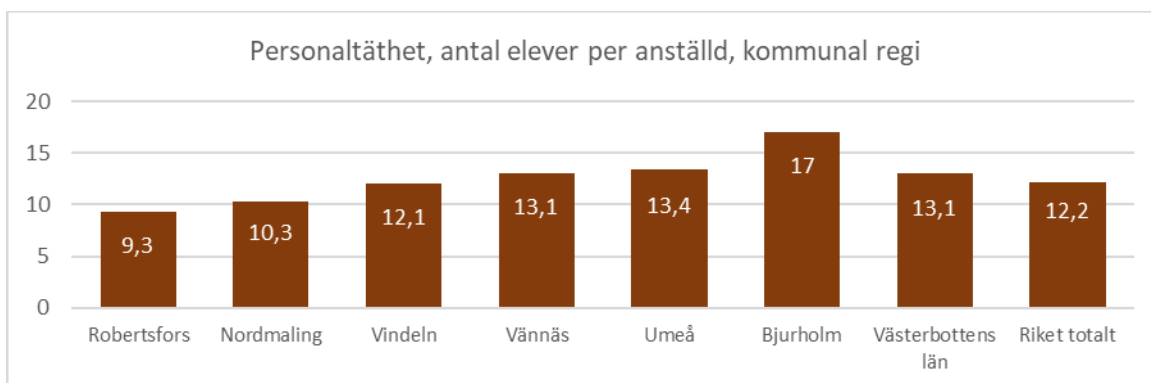
Genomsnittet för elevgrupper i Robertsfors kommuns fritidshem är låg i såväl jämförelse med Umeåregionen som länet och riket

PERSONALTÄTHET

Avseende personaltäthet finns två olika mått, dels antal elever per anställd och dels antal elever per årsarbetare. När det gäller antal elever per årsarbetare tas ingen hänsyn till barnens vistelse-tid i fritidshemmet, men däremot har motsvarande hänsyn tagits för personal vilket kan medföra att antal barn per årsarbetare är överskattat. I det andra måttet – inskrivna elever dividerat med antal anställda omfattas elever oavsett vistelsetid och antal anställda oavsett tjänstgöringsgrad.

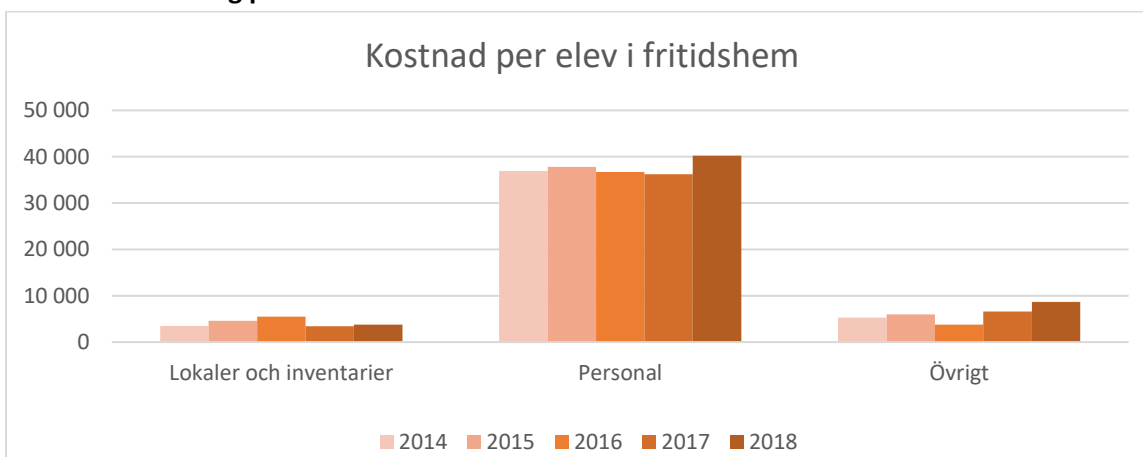

En jämförelse mellan Robertsfors kommun och Umeåregionen samt länet och riket visar på en god personaltäthet oavsett vilket mått som används. Ser vi till måttet elev per anställd (oavsett tjänstgöringsgrad) så har Robertsfors kommuns fritidshem en mycket god personaltäthet. En jämförelse mot föregående år ger vid handen att antal elever per anställd ökat med 1 och antal elever per heltidstjänst har däremot minskat med 0,4.

KOSTNADER

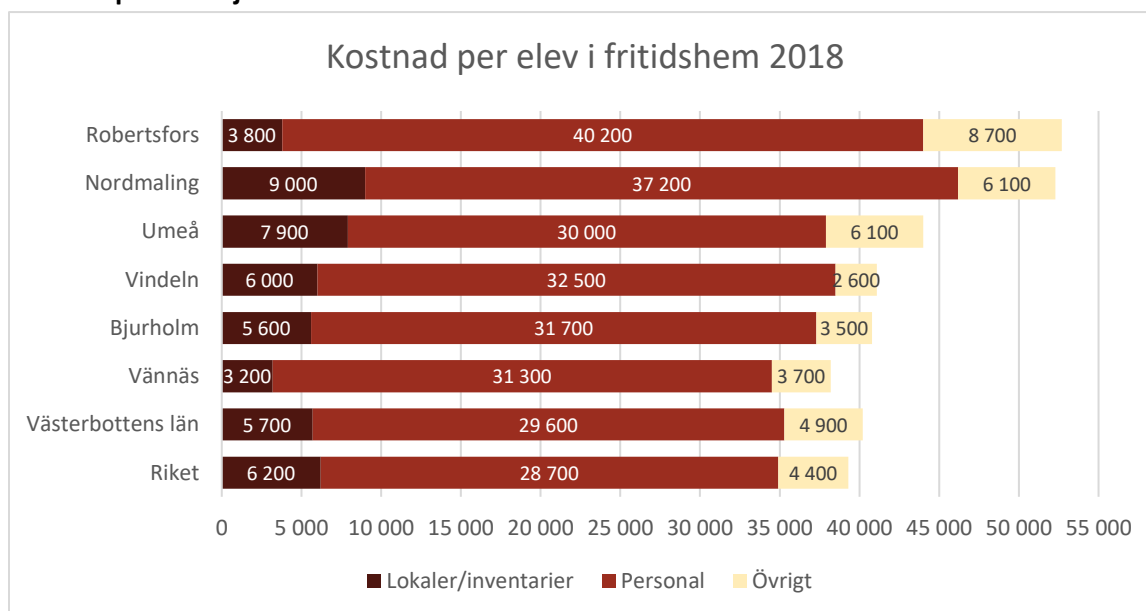
Kostnadsutveckling per elev

Den totala kostnaden per elev har ökat med 15,3% från 2014 fram till 2018 och av diagrammet ovan kan vi se att personalkostnad/elev i fritidshem varit avtagande under 2016-2017 för att sedan öka 2018. Ökning av personalkostnad/elev låg på 11% från 2017 till 2018.

I diagrammet nedan kan vi konstatera att kostnad per elev för fritidshem är fortsatt hög i Robertsfors kommun jämfört med närliggande kommuner och genomsnittet i länet. Här är det främst personalkostnaden som sticker ut vilket korrelerar med personaltätheten som beskrivits ovan.

Kostnad per elev i jämförelse med andra

Sammanfattningsvis får konstateras att förutsättningar avseende resurstilldelning och personaltäthet är mycket bra i Robertsfors kommuns fritidshemsverksamhet. Noteras måste att andel pedagogiskt högskoleutbildad personal är fortsatt låg vilket är en brist, positivt är dock att andelen efter att i en rad år har minskat för 2017 ligger kvar på samma nivå som de två föregående åren. Fritidspedagog och förskollärare är fortsatt stora bristyrken på arbetsmarknaden såväl lokalt och regionalt som nationellt. Genom att en rektor fick i uppdrag att aktivt arbeta med fritidshemmens utveckling, har förutsättningarna för en ökad kvalitetsutveckling förbättrats. En Lärare mot fritidshem anställdes också i juni till ett av fritidshemmen.

KUNSKAPER

Personalen på fritidshemmen i Robertsfors kommun har under året arbetat efter kapitel fyra i läroplanen. Kapitlet handlar om fritidshemmens centrala innehåll och är indelat i fyra områden. I kapitlet står det vilka förmågor som eleverna bör få träna på i dessa kunskapsområden. Fritidshemmen har arbetat för att stödja elevernas utveckling mot skolans kunskapsmål på olika sätt. Alla fritidshem har haft fokus på värdegrundsfrågor

SPRÅK OCH KOMMUNIKATION

Samtliga fritidshem har arbetat med språk och kommunikation på olika sätt, t ex genom sällskapsspel, dramalek och digitalt berättande med hjälp av i-pads. Andra sätt att arbeta med elevernas språkinläring har varit att skapa tillfällen där elever får berätta och beskriva sina tankar och upplevelser för varandra och för vuxna.

Samtliga fritidshem har tillgång till skolbibliotek och läsning är en viktig del i såväl språkutveckling som i arbetet med normer och värden. En väldigt viktig samarbetspartner för skolan är biblioteket som bidragit med bokprat, högläsning, författarbesök och teaterbesök. Det stöd som erbjudits skolan via biblioteket har bidragit till både läs- och skrivlust hos eleverna och har även gett personalen bra verktyg för att utveckla undervisningen. Samarbetet mellan fritidshemmen och skolbiblioteket har fortsatt att utvecklas under året. Personal från biblioteket har t ex lett historievandringar i Robertsfors bruksområde för personalen

Flera av fritidshemmen anger att de stöttar elever genom läxhjälp samtidigt uttrycks från flera fritidshem att dialogen med skolan kring elever som riskerar att inte nå kunskapskraven kan utvecklas. På flera av skolorna är fritidshemmen delaktiga i EHT arbetet på skolorna. Genom ökad dialog kan fritidshemmet mer aktivt stötta och stimulera dessa elever till aktiviteter som ökar språklig och/eller matematisk förmåga, exempelvis erbjuda dem sällskapsspel, bakning, läsning eller annat som kan vara till stöd för elevens kunskapsutveckling.

Sammanfattningsvis så är bedömningen att samtliga fritidshem arbetat aktivt med språk och kommunikation. Ett utvecklingsområde är fortsatt utvecklad dialog och samverkan mellan skola och fritidshem.

SKAPANDE OCH ESTETISKA UTTRYCKSFORMER

Exempel på skapande aktiviteter har varit tillverkning av drömfångare, kepsmålning, vävar och pyssel i samband med högtider. Fritidshemmen försöker så långt som möjligt få barnen att använda sin fantasi för att tänka ut vad de vill skapa och sedan göra en eventuell ritning, mäta och planera hur arbetet ska utföras i t ex trä, tyg, lera, kartong etc.

Fritidshemmen har också arbetat med dramalek där det kombinerats med språkutveckling och berättande. I arbetet på fritidshemmet ingår också att dokumentera arbetets gång i både text och bild för att synliggöra elevernas lärande för såväl elever som personal och vårdnadshavare.

Samtliga fritidshem uttrycker på olika sätt att de ser lek och skapande som viktigt för fantasin och utveckling av eget tänkande, mognad och social förmåga.

Den sammanfattande bedömningen av verksamheten i Robertsfors kommuns fritidshem är att eleverna getts goda möjligheter och förutsättningar för skapande genom olika uttrycksformer och att olika material, redskap och tekniker använts i arbetet. Ett gemensamt utvecklingsområde bedöms vara att kunna tolka och samtala om olika estetiska uttryck. Flera fritidshem nämner i sin uppföljning och utvärdering att de ska arbeta med dramatiseringar och litteraturtema under det kommande året.

NATUR OCH SAMHÄLLE

Genom att arbeta med olika material och olika tekniker har eleverna utvecklat både idéer och problemlösningsförmåga. Fritidshemmen har använt sig olika sorters bygg och konstruktionsmaterial - lego, klossar, kapplastavar, plus plus etc. På något fritidshem har utvärdering visat att flickorna i mindre utsträckning varit aktiva när det gäller konstruktionslekar/-skapande.

På de flesta fritidshemmen har omvärldskunskap genom nyhetsbevakning varit en återkommande aktivitet under läsåret. Andra aktiviteter har varit studiebesök i närområdet där ett fritidshem t ex besökt Dåvaämyran och Kuusakoski, vilket gav eleverna ökade kunskaper kring återvinning. Vissa besök har varit mer nära som t ex återvinningsstation i samhället, Bruksam etc.

När det gäller miljömedvetenhet handlar det i mycket om att i det dagliga arbetet ta tillfällen till samtal om miljö, återvinning och återbruk. Exempel på aktiviteter har förutom studiebesök varit att se en filmserie om återvinning och miljö tillsammans med elevgruppen och ha diskussion i samband med det.

Många av fritidshemmen har också haft ett nära samarbete med skolan då det gäller att ge eleverna inblick i olika yrken. Flera fritidshem har också haft ett bra samarbete med förskolan inför överlämnandet till fritidshemmet och förskoleklass. Några har haft VFU studenter från universitetet och det har varit positivt då man får en inblick vad utbildningen till lärare i fritidshem innehåller. Dessa studerande har också hållit i uppskattade teman på fritidshemmet

Samtliga fritidshem har lagt stor vikt vid utveckling av demokratiskt arbetssätt. Detta har skett genom bland annat samlingar där alla ges möjlighet att få komma till tals och framföra sina synpunkter innan t ex beslut om regler och aktiviteter fattas. Exempel på aktiviteter har varit förslagslåda som eleverna uppmuntrats till att använda och framtagande av valtavla där eleverna kan välja mellan olika aktivitetsområden.

Genomgående lyfts det dagliga samtalet och situationsanpassade lärandet fram när det gäller arbetet med demokratiska värderingar och principer. Det är i det som händer som personal tar tillfället i akt, t ex när det gäller hur konflikter kan hanteras på ett konstruktivt sätt. Genom såväl samtal i grupp som individuellt utvecklas förmågan till socialt samspel och träning ges i hur man är med varandra, hur vi vill att en kamrat ska vara och vilka ord man använder och inte använder.

Sammanfattningsvis kan konstateras att samtliga fritidshem arbetat mycket med demokratiskt arbetssätt och förhållningssätt mot varandra och att göra barnen delaktiga i planerings- och beslutsprocesser. Noteras här måste dock att flertalet fritidshem lyfter fram svårighet att genomföra önskade studiebesök och samarbeten med lokalsamhället dels på grund av barnens olika vistelsetider på fritidshemmet och dels på grund av själva fritidshemmets placering.

LEKAR, FYSISKA AKTIVITETER OCH UTEVISTELSE

Lekar och utevistelse har stort utrymme i fritidshemmens verksamhet oavsett årstid och samtliga fritidshem har daglig utevistelse med vuxennärvaro. Olika sätt att för att få barnen delaktiga i planering och val av aktiviteter har använts på de olika fritidshemmen – valtavla, veckans lek etc. Aktiviteter som genomförs är allt från att utforska närområdet runt fritidshemmet/skolan, lekar i skogen med klättring och balans som naturliga inslag till kurragömma, hopprep, fotboll och bandy. De fritidshem som har möjlighet nyttjar också närbelägen idrottshall för lek och fysisk aktivitet. Något fritidshem har kombinerat musik, rytm och takt med rörelse för utveckling av motorik, kropp och rumsuppfattning.

Sammanfattningsvis så har samtliga fritidshem genomfört så gott som dagliga för att uppmuntra till rörelse och pulshöjande aktiviteter. Hälsa och rörelsegädje ses som en viktig del av fritidshemmens uppdrag och genom utevistelse och aktiviteter i idrottshallar har elevernas intresse och lust till rörelse stimulerats. Det märks också att man börjat använda sig av det nya kapitlet i läroplanen när det gäller hur man skall jobba kring kunskapsområdet. Mot bakgrund av fritidshemmens uppföljning och utvärdering av läsåret är ett utvecklingsområde kommande läsår att föra in livsstilens betydelse för hälsan.

SAMVERKAN MED HEMMEN

I fritidshemmens egna utvärderingar framkommer att en stor del av samarbetet med vårdnadshavare i samband med hämtning och lämning av barnen. En svårighet som lyfts fram är att långt ifrån alla barn hämtas eller lämnas vilket medför en begränsad kontakt med vissa vårdnadshavare. Detta kan leda till att brister i samarbetet med vårdnadshavare för att utveckla verksamhetens innehåll och kvalitet.

När det gäller Schoolsoft har det på vissa fritidshem funnits svårigheter i och med att det trådlösa nätverket inte har fungerat, detta har dock åtgärdats under året. På samtliga fritidshem har olika varianter på Öppet hus förekommit och föräldramöten har hållits. Några av fritidshemmen har också skickat information om sina fritidshem innan föräldramötet. Andra informationskanaler som används är Instagramkonto för fritidshemmet där bilder med text med koppling till läroplanen läggs upp. Vårdnadshavarna har överlag ställt sig positiva till både Instagramkonton och Schoolsoft.

ELEVERNAS ANSVAR OCH INFLYTANDE

Samtliga fritidshem har lagt stor vikt vid utveckling av demokratiskt arbetssätt. Detta har skett genom bland annat samlingar där alla ges möjlighet att få komma till tals och framföra sina synpunkter innan t ex beslut om regler och aktiviteter fattas. Exempel på aktiviteter har varit förslagslåda som eleverna uppmuntrats till att använda och framtagande av valtavla där eleverna kan välja mellan olika aktivitetsområden. Fritidsråd har bildats på några ställen.

Elever har gjorts delaktiga i beslut om såväl regler som aktiviteter vid de dagliga samlingarna och stort fokus har lagts på att alla ska få möjlighet att komma med förslag och åsikter innan beslut fattas. Detta är en viktig del i träningen att lyssna på andra, att ta till sig andras synpunkter och argument innan beslut fattas. Eleverna ges även möjlighet att påverka vilket lekmaterial som köps in. På några avdelningar har man samtalsgrupper och ibland delat in dessa i pojk- och flickgrupper.

Genom bemötande och samtal i såväl grupp som enskilt arbetar personalen för att öka elevernas självkänsla. Det kan handla om att våga stå för något som blivit fel eller när de haft sönder något. Positiv förstärkning har fortsatt varit ett verktyg i detta arbete.

Att få komma till tals och bli lyssnad på samt ha möjlighet att komma med idéer och synpunkter stärker självkänslan och elevernas ansvar och inflytande

NORMER OCH VÄRDEN

Samtliga fritidshem ger stort utrymme till arbetet med normer och värden i sin verksamhet. Frågor om hur vi är mot varandra och hur vi visar omsorg och respekt lyfts dagligen såväl i samlingar som i enskilda samtal med elever. Arbetet med normer och värden genomsyrar den dagliga verksamheten genom lek, samarbetsövningar, sällskapsspel och genom att personalen hjälper eleverna att hantera de konflikter som ibland uppstår när barn leker och lär tillsammans. Diskussioner förs kontinuerligt med barnen om värderingar och attityder utifrån allas lika värde,

Andra aktiviteter i arbetet med normer och värden har varit att arbeta med elevernas förmåga att lyssna på och ta hänsyn till varandra, att de ska vara rädda om varandra och saker och visa omsorg om närmiljön. Genom att vara noggrann med att barnen plockar in saker utomhus och håller rätt på saker främjas förmågan att visa omsorg om närmiljön.

Det vardagliga samtalen mellan pedagogerna och eleverna utifrån situationsanpassat lärande är en betydelsefull del av arbetet med normer och värden, att möta eleverna i de dagliga situationer, funderingar och frågor som uppstår. Gemensam lek används för att skapa gemenskap i gruppen/grupperna och läsning av skönlitteratur som behandlar teman som vänskap, konflikter och alla människors lika värde har bidragit till måluppfyllelse.

KVALITETSARBETET

Sammantaget har en tydlig utveckling skett avseende det systematiska kvalitetsarbetet även om det är tydligt att olika enheter/avdelningar kommit olika långt. Kopplingen till läroplanens centrala innehåll för fritidshemmen har kommit en god bit på väg men ambitionen finns där och .

Av enheternas kvalitetsredovisning framgår också att uppföljning och utvärdering/analys av genomförda aktiviteter behöver stärkas. En bedömning är att de mallar som används i dag har behov av en översyn i syfte att underlätta och stötta det systematiska kvalitetsarbetet. Under nästa läsår måste nya mallar tas fram för detta. En grupp bör bildas med utbildad personal från fritidshemmen och den rektor som har utvecklingsansvar för fritidshemmen.

UPPFÖLJNING AV UTVECKLINGSOMRÅDEN 2018/19

Utveckla rutiner för hur skolan och fritidshemmet samarbetar kring anpassningar för individen i syfte att nå en högre måluppfyllelse.

Inom fritidshemmens verksamhet finns en stor potential att komplettera skolans arbete så att måluppfyllelsen för eleverna ökar. Utifrån enheternas uppföljning och utvärdering av det gångna läsåret kan inte utläsas att det finns en utarbetad struktur för hur fritidshemmet exempelvis kan erbjuda kompletterande aktiviteter för elever med språksvårigheter eller matematiska svårigheter, även om de på de mindre enheterna finns en informell dialog mellan skola och fritids som möjliggör dessa individanpassningar. Genom att stärka samarbetet kring individens behov skulle fritidshem och skola tillsammans kunna öka elevernas möjlighet att få stöd och stimulans som kompletterar ämnesundervisningen i skolan.

En modell för hur nya medarbetare introduceras på fritidshemmen där läroplansuppdraget ingår som en del i att på kort sikt minska svårigheterna som bristen på utbildad personal resulterar i.

På några av fritidshemmen så har vikariepärmen uppdaterats, Vi har också börjat införa att någon i personalgruppen är ansvarig och tar emot vikarien. Ny personal skall informeras. Värdegrundsarbetet är en viktig stöttepelare och något som ständigt nämns i kvalitetsarbetet, dels i arbete med barnen men också mellan arbetskamrater.

Temaarbete på samtliga fritidshem kring livsstilens betydelse för hälsan.

Under läsåret har samtliga fritidshem haft fokus på rörelse och utevistelse och måluppfyllelsen bedöms vara mycket god. Med tanke på dels forskning om rörelsens betydelse för hälsa och lärande, dels de hälsoproblem som finns i kommunen är fritidshemmens arbete med rörelsegädje något mycket positivt och bör även fortsättningsvis få ta stor plats i verksamheten. Alla Fritidshem har haft någon eller några som har fått fortbildning kring rörelserikedom. Alla fritidshem vill utveckla detta i sin verksamhet och även jobba med detta på skolans raster. Skogen och naturens inverkan på hälsan är ett tema som lyser igenom på fritidshemmen. Ett samarbete kring detta har också funnit mellan Naturskolan i Umeå och ett av fritidshemmen.

Utveckla samverkan/samarbete med omvärlden – företag, föreningar etc.

På några av fritidshemmen har ett samarbete inletts med de lokala föreningarna. Man har också besökt företag och affärer i några av de samhällen som fritidshemmen ligger i. Här finns mycket att utveckla och detta måste vara en prioriterad del i verksamheten då det är viktigt att introducera barnen på fritidshemmen vad samhället har att erbjuda efter fritids.

Fortsatt kompetensutveckling inom digitala verktyg för språk- och kunskapsutvecklande arbetsätt på fritidshemmet.

I arbetet med att ge kompletterande stöd och stimulans till elever på fritidshemmet kan digitala verktyg fylla en viktig funktion. I dagsläget finns en variation både inom och mellan enheter i kunskapen om hur digitala verktyg kan användas språk- och kunskapsutvecklande på fritidshemmen. Även om IT-pedagog genomfört vissa mindre utbildningsinsatser är detta ett fortsatt utvecklingsområde läsåret 2018/19.

Översyn av struktur och mallar för det systematiska kvalitetsarbetet.

Mallen förändrades lite inför läsåret men den känns inte bra för fritidshemmen. Vi får jobba med den ytterligare under det kommande läsåret. En grupp bör tillsattas som får detta i uppgift.

Regelbundna nätverksträffar i syfte att följa hur implementeringen av den nya delen i läroplanen fungerar samt hur detta knyts till kvalitetsarbetet under ledning av rektor med ansvar för fritidshemmens utveckling.

Under året så har det hållits ett antal nätverksträffar som har behandlat de kunskapsområden som läroplanen innehåller i kap 4 för fritidshem. Det har visat sig att man i stort sätt jobbar efter detta kapitel men kanske inte alltid har tydliggjort detta utåt eller för sig själva. Det är dock viktigt att fastslå att värdegrundsarbetet och jobbet med normer och värden är en av huvuduppgifterna för fritidshemmet.

UTVECKLINGSOMRÅDEN 2019/20

- Utveckla rutiner för hur skolan och fritidshemmet samarbetar kring anpassningar för individen i syfte att nå en högre måluppfyllelse och utveckling och lärande i fritidshemmet. Hitta tid för möten mellan fritids och skola.
- En modell för hur nya medarbetare introduceras på fritidshemmen där läroplansuppdraget ingår som en del i att på kort sikt minska svårigheterna som bristen på utbildad personal resulterar i.
- Rutiner för hur man tar emot och introducerar vikarier på arbetsplatsen och kring vad fritidsverksamheten är samt förväntningar på vikarien. Vikariepärm som är trevlig och inbjudande att läsa.
- Utveckla rast verksamheten i fritidshemmens regi.

- Utveckla samverkan/samarbete med omvärlden ytterligare – företag, föreningar etc. Alla fritidshem har inte påbörjat detta och har också längre avstånd till föreningarna. Alla har dock en närmiljö som kan synliggöras kring företag, historia mm.
- Fortsatt kompetensutveckling inom digitala verktyg för språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt på fritidshemmet.
- Översyn av struktur och mallar för det systematiska kvalitetsarbetet. En arbetsgrupp tillsättes.
- Regelbundna nätverksträffar i syfte att utveckla fritidshemmens verksamhet genom att välja ut några arbetsområden för läsåret som är knutna till kvalitetsarbetet under ledning av rektor med ansvar för fritidshemmens utveckling. Kooperativt lärande och värdegrundsarbetet är två av områdena.
- Fortsatt vidareutbildning t.ex. Kooperativt lärande, Värdegrundsarbetet

